

Wetenschappelijke Commissie 16 maart 2001 (Geologisch Instituut, Campus De Sterre S8, Gent, 14u)

Verslag van de vergadering

Aanwezig: Peter Bossier (vervanger Rudy De Clerck), Rudy Herman, Patric Jacobs (voorzitter), Jean Lanckneus, Martine Leermakers (vervanger Frank Dehairs), Jan Mees, Jaak Monbaliu, Frank Mostaert, Georges Pichot, Ernest Schockaert, Jan Seys, Els Vanden Berghe

Verontschuldigd: Jean Berlamont, Colin Janssen, Eckhart Kuijken, Patrick Meire, Frank Monteny, René Van Grieken, Magda Vincx, Filip Volckaert

VERSLAG

1) Verslaggever: Jan Seys

2) Verslag vorige vergadering en bijkomende agendapunten

Het verslag van de vorige vergadering wordt goedgekeurd. Als bijkomend agendapunt voor deze vergadering wordt de kandidatuur van Eric Stienen, als plaatsvervanger voor prof. Eckhart Kuijken (Instituut voor Natuurbehoud), voorgedragen en goedgekeurd.

3) Beslissingen van de vorige Raad van Beheer

De rol van de Wetenschappelijke Commissie, zoals ondersteund door de Raad van Beheer, wordt kort geschetst, evenals de stand van zaken i.v.m. de beoogde samenwerkingsovereenkomsten met het Departement Zeevisserij (DvZ/CLO), de BMM (KBIN) en het CEMO (NIOO) ("verplichting" tot samenwerking met deze laatste vervalt, vanwege gang van zaken Vlaams-Nederlandse samenwerking: zie onder 4).

4) Vlaams-Nederlandse samenwerking

Jan Mees meldt dat, gezien de evolutie in dit dossier, de Vlaams-Nederlandse samenwerking waarschijnlijk voor het laatst als vast agendapunt zal voorkomen. Op vraag van de Wetenschappelijke Commissie (vergadering 15 december 2000) richtte VLIZ een schrijven naar potentiële indieners van projecten in het kader van de Vlaams-Nederlandse samenwerking. Een zestal partijen reageerden op het voorstel tot bespreking van een mogelijke coördinatie en samenwerking ten einde de versnippering van middelen tegen te gaan. Tijdens een vergadering op het VLIZ bleek het niet haalbaar een gecoördineerde actie binnen het zeer korte tijdsbestek alsnog te realiseren.

5) Onderzoeksfaciliteiten

Niettegenstaande de aanhoudende bemanningsproblemen, vaart de Zeeleeuw nu al vier maand in het kader van wetenschappelijke activiteiten van Vlaamse onderzoekers (vaarschema zie website VLIZ). Dit getuigt in de eerste plaats van de grote inspanningen en soepelheid die door afdeling Vloot aan de dag gelegd wordt, waarbij in noodgevallen steeds gezocht werd naar alternatieve schepen. Georges Pichot vraagt of het mogelijk is bijkomende informatie te verschaffen op de website over de wetenschappelijke inhoud van het vaarprogramma.

Het investeringsdossier met betrekking tot het Vlaams Marien Datacentrum en het onderzoeksschip 'Zeeleeuw' (bijgevoegd bij uitnodiging vergadering) wordt toegelicht, evenals de stand van zaken betreffende de samenwerkingsovereenkomsten met BMM en DvZ. Met DvZ is nog geen vooruitgang geboekt. Een voorstel voor overeenkomst t.a.v. BMM werd enkele maanden terug overgemaakt door VLIZ. Georges Pichot meldt dat een samenwerkingsovereenkomst uiteenvalt in twee hoofdliken: het complementair maken van de vaarprogramma's en de faciliteiten van Belgica en Zeeleeuw enerzijds, en datamanagement anderzijds. Tegen eind mei zal door BMM een lijst worden opgesteld van materialen die onder bepaalde voorwaarden kunnen worden uitgewisseld op beide schepen. Jan Mees stelt dan ook voor de overeenkomst te splitsen in de twee hoger gemelde onderdelen en eerst het luik Belgica-Zeeleeuw te finaliseren.

6) Activiteiten

Op 23 februari organiseerde VLIZ zijn eerste jaarlijkse Jongerencontactdag in het provinciehuis Boeverbos (Brugge). Een goed gestoffeerde postersessie (38 posters) en demonstraties van het Vlaams Marien Data- en Informatiecentrum e.a. gingen vooraf aan voordrachten door de laureaten van de 'VLIZ Aanmoedigingsprijzen 2000' (Véronique Vanquickenberghe en Chantal Martens) en de 'North Sea Award 2000' (Johan Craeymeersch). De abstracts van de posters werden gebundeld in een refereerbare 'VLIZ Special Publications' en twee posters werden bekroond (Tim Verslycke, Ben Demol). De reacties op deze eerste JCD waren positief, bijkomende opmerkingen en suggesties zijn steeds welkom.

Aan de leden van de Wetenschappelijke Commissie wordt gevraagd binnen hun onderzoeksinstelling wetenschappers aan te zetten hun kandidatuur te stellen voor de 'VLIZ Aanmoedigingsprijzen 2001' en de 'North Sea Award 2001'.

Van 19 tot en met 21 april organiseert VLIZ samen met de European Aquaculture Society (EAS) een internationale workshop rond de plaats van aquacultuur binnen het geïntegreerd kustzonebeheer.

In het najaar 2001 (optie op 4-5 december) wordt een nationaal symposium georganiseerd, met als thema het onderzoek als basis voor het duurzaam beheer van de Noordzee. Bedoeling is om één dag alle Vlaamse onderzoeksinitiatieven aan bod te laten komen, en een tweede dag de zeven netwerkpromotoren van de DWTC-projecten 'strategisch wetenschappelijk onderzoek'. Zoals in vorige vergaderingen reeds gemeld, is DWTC vragende partij om het symposium samen te organiseren. Over de opportuniteit dit gebeuren te organiseren samen met DWTC wordt volgende week formeel uitsluitel verwacht (cf. vergadering 'beheerscomité Noordzee').

Ook is reeds een datum vastgelegd voor een gezamenlijk symposium-initiatief met het GGG (Genootschap van Geologen van de Universiteit Gent) op 28-29 maart 2002.

Er was een korte, maar intense e-mailstroom n.a.v. een door Ward Vanden Berghe (beheerder VMDC) rondgestuurd voorlopig programma voor een door VLIZ gepland internationaal symposium over Marien Databeheer (werktitel: 'The colour of ocean data') in het najaar van 2002. Aanleiding tot de discussie was een Frans initiatief, dat voor mogelijke overlap kon zorgen. Dit werd ondertussen met één jaar uitgesteld.

Het voorlopige programma omvat drie topics (1) marine data capacity building, 2) huidige programma's in ocean data management, 3) focus op biologische data, en zal erop gericht zijn databeheerders te confronteren met gebruikers en leveranciers van de data enerzijds, en aandacht te vragen voor biologische en kustgebonden informatie anderzijds (nu vooral 'oceanische en niet-biologische info'). Voor de organisatie wordt ook hier naar samenwerking met DWTC gestreefd.

Op de melding vanwege Georges Pichot als zou enige voorzichtigheid op zijn plaats zijn bij het opstarten van een dergelijk initiatief, wordt door Jan Mees geantwoord dat de 'e-mailstroom' snel opgedroogd was en er nu een consensus is. Tevens wordt aangegeven dat ook BMM werd aangeschreven om aan het adviescomité voor dit initiatief deel te nemen. Het voorlopige programma zal aan alle leden van de Wetenschappelijke Commissie worden opgestuurd, alsook aan ETI (op vraag van Ernest Schockaert). Het Waterbouwkundig Laboratorium (Frank Mostaert) en het LUC (Ernest Schockaert) betonen interesse om deel te nemen aan dit initiatief.

7) VMDC

Na een schets van de activiteiten en plannen van het VMDC (o.a. het operationeel worden van het MIDAS data acquisitiesysteem voor de Zeeleeuw en de IMIS databank), volgt een discussie over het systeem van documentlevering vanuit de VLIZ mediatheek. Het huidige systeem, waarbij nog aan alle vragen kan worden voldaan binnen de marges van de eigen werking, zal in de toekomst waarschijnlijk niet houdbaar blijven. Van de ca. 300 aanvragen behandeld in de periode mei-februari, werd meer dan 90% met goed gevolg afgesloten. Of er moet worden overgestapt op het gesuggereerde voorstel om niet-leden van VLIZ 5 BEF/gefotokopieerde pagina aan te rekenen (gratis voor leden), zal afhangen van de evolutie in de aanvraagintensiteit en dus verder moeten worden opgevolgd.

De vraag of VLIZ een abonnement dient te nemen op de JSTOR database (abonnement op 28 tijdschriften, waarvan bulk niet marien – en dus voor individuele leden niet echt zinvol – maar aan instapprijs van 750 USD via VLIZ mogelijk wel nuttig) zal worden geëvalueerd door een rondvraag op te nemen in het VLIZINE.

De ondertekening van een overeenkomst tussen AWZ en VLIZ inzake het meetnet Vlaamse Banken komt er eerstdaags. Intussen vervult VLIZ reeds zijn functie als dataverdeler voor wetenschappers en werden reeds een tiental vragen beantwoord. Een verdere optimalisering wordt besproken met WWK en WLH.

Van 23 tot 27 april 'host' VLIZ een IODE-workshop i.v.m. de MEDI-tool te Oostende. Volgend op deze gesloten stuurgroepworkshop wordt van 29 tot en met 31 mei de IOC Oceanographic Data Exchange Policy workshop gehouden. VLIZ is local organiser van deze DWTC-AWI actie, die 40-60 leden van de 'Executive Council' van IOC naar Brussel brengt.

De rol van VMDC binnen het internationaal marien databeheer wordt meer en meer erkend. Het voorbije jaar werden werkbezoeken gebracht aan internationaal gereputeerde datacentra in de USA, Australië en Canada, en VLIZ wordt steeds meer aangezocht om deel uit te maken van internationale organisaties en netwerken inzake marien databeheer.

Zo ook werd vanuit diverse ICES werkgroepen gevraagd om te participeren, wat echter door de National Delegates (BMM, DvZ) geweigerd werd. Georges Pichot argumenteert dat dit te maken heeft met 'een gebrek aan diplomatie en voorzichtigheid vanwege de databeheerder Ward Vanden Berghe'. Jan Mees repliceert dat er geen sprake is van opdringerigheid vanwege VLIZ, maar dat de vraag tot toetreding er louter is gekomen vanwege experts van ICES zelf: ICES zoekt immers voortdurend mensen die hun expertise gratis ter beschikking van de organisatie willen stellen.

8) Projecten

Jan Mees schetst de projecten waaraan VLIZ tot nu toe heeft deelgenomen (aankleding Vlaams bezoekerscentrum voor zee en kust, 'De Nachtegaal'; Interreg II Aerosol project – overgenomen van IZWO, met VLIZ als coördinator) en de projectvoorstellen die reeds werden ingediend, maar niet weerhouden (Wetenschapsinformatie 2000: aanmaak strandgidsen i.s.m. Strandwerkgroep en Noordzee-aquarium; Trivisi, project i.v.m. Stakeholderbenadering voor geïntegreerd kustzonebeheer in Vlaanderen, i.s.m. Ecolas). Daarnaast kreeg VLIZ de opdracht van WWK om een beheerscommissie te organiseren en voor te zitten voor de Oostendse Spuikom. Dit voorstel werd op de vorige Wetenschappelijke Commissie en op de Raad van Beheer goedgekeurd. Bedoeling is een langetermijnvisie voor te bereiden en te bemiddelen in actuele knelpunten tussen de verschillende gebruikers van de plas.

N.a.v. huidige en toekomstige calls voor projecten vanuit DWTC, en de wenselijkheid vanuit VLIZ om hieromtrent advies te vragen aan de wetenschappelijke commissie, ontspint zich een discussie over de te volgen weg. Jan Mees meldt dat VLIZ voor een recente call 'Gerichte acties' aangezocht werd om te participeren in twee projectaanvragen: in een projectvoorstel van het Instituut voor Natuurbehoud i.v.m. de ecologische impact van windmolenparken op zee is VLIZ opgenomen als subcontractant teneinde literatuur te verzamelen over dit topic. In een tweede project i.v.m. PCB's in de mariene voedselketen werd door de Universiteit Antwerpen logistieke steun gevraagd aan VLIZ (gebruik Zeeleeuw en verzamelen stalen voor analyse) en werd VLIZ als partner in het projectvoorstel meegenomen.

Uit de gevoerde discussie komen volgende punten en aanbevelingen naar voor:

- 1) discussie hierover is wenselijk en nodig (cf. het is de eerste maal dat dit zich voordoet; nieuwe initiatieven en vragen zijn te verwachten in toekomst; de vraag komt van de onderzoekers zelf; openheid en eerlijkheid staan centraal in werkmethode VLIZ: Patrick Jacobs)
- 2) er dient te worden over gewaakt dat de 'grijze zone' tussen wetenschapsondersteuning en wetenschappelijk onderzoek (bv. literatuur aanbrengen versus literatuur interpretatie) niet wordt overschreden; dit dient te worden bewaakt door de Wetenschappelijke Commissie (Jean Lanckneus, Frank Mostaert, Ernest Schockaert, Georges Pichot, Patrick Jacobs,...)
- 3) het is niet steeds mogelijk om op tijd het advies van de Wetenschappelijke Commissie in te roepen; in die gevallen dient de directeur het vertrouwen van de Wetenschappelijke Commissie te krijgen om te beslissen (Ernest Schockaert)
- 4) er wordt voorgesteld twee filters in te bouwen ter beoordeling van al of niet deelname aan toekomstige projecten: een eerste bestaat erin dat VLIZ bij eventuele aanvragen eerst nagaat of andere groepen beter geplaatst zijn voor deelname en indien ja, dit meldt aan de initiatiefnemer ('doorverwijsfunctie'); indien er geen interesse is vanwege de initiatiefnemer of vanwege de aangezochte groep, dient

advies gevraagd aan de Wetenschappelijke Commissie als de tijd hiervoor voorhanden is

- 5) projecten rond databeheer kunnen wel, gezien databeheer duidelijk verschilt van wetenschappelijk werk en vaak ook door onderzoekers zelf niet gezien wordt als het meest aangename werk (Rudy Herman, Jean Lanckneus, Georges Pichot, ...)

Aansluitend bij punt 5) is er de vraag vanwege Colin Janssen om het databeheer te doen van een Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) van de Universiteit Gent. Ook is er de vraag vanwege Ann Vanreusel om databeheer te verzorgen binnen een Europees project in aanvraag (LIMPIT). Daarnaast deelt Jan Mees mee dat de provincie West-Vlaanderen een project heeft ingediend om een coördinatiepunt in te richten rond Integraal Kustzonebeheer, waarbij VLIZ als subcontractant zou optreden en het coördinatiepunt ook fysiek in de nieuwe gebouwen van VLIZ zou worden ondergebracht. De Wetenschappelijke Commissie heeft geen problemen met deze initiatieven.

Jaak Monbaliu vraagt of data, die in het kader van een samenwerking door VLIZ worden beheerd, ook automatisch voor de buitenwereld toegankelijk zijn. Jan Mees antwoordt dat dit niet automatisch het geval is. Enkel de metadata worden beschikbaar gesteld. Het al dan niet verspreiden van gegevens blijft het voorrecht van de onderzoeksgroep die de data aan VLIZ heeft 'toevertrouwd'.

9) Publicaties

De stand van zaken betreffende VLIZ publicaties wordt kort geschetst door Jan Seys. Speciale aandacht wordt gevraagd voor input vanwege de wetenschappelijke wereld in het VLIZINE, de elektronische nieuwsbrief van en voor de mariene wetenschappers en beleidsvoerders in Vlaanderen. Concreet worden alle aankondigingen van doctoraatsverdedigingen, vragen voor samenwerking en/of informatie/hulp (cf: 'Vraagbaak') en openstaande vacatures ingewacht bij Jan Seys.

Ernest Schockaert raadt aan een ISSN nummer aan te vragen voor de VLIZ Special Publications, om de inhoud beter refereerbaar te maken.

10) Varia

Op zondag 22 april neemt VLIZ deel aan de tweede Vlaanderendag. De Zeeleeuw zal de ganse dag te bezoeken zijn. Brochures van dit evenement zijn hier verkrijgbaar.

De data van de volgende wetenschappelijke commissies worden vastgelegd op:

Vrijdag 1 juni

Vrijdag 21 september

Vrijdag 7 december

Deze vergaderingen starten telkens om 14u en zullen tot nader order doorgaan in het Geologisch Instituut, Campus De Sterre S8, te Gent.

11) Volgende vergadering

Vrijdag 1 juni 14u., De Sterre S8.